

Arvamuse esitamine keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta

Lugupeetud Kristen Michal!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Kliimaministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta. Järgnevalt esitame eelnõu kohta enda seisukohad, mida oli võimalik koondada loetud päevade jooksul.

1. Kaasamine ja kiirkorras kooskõlastamine

Keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu (edaspidi KTS) kooskõlastamisele esitamisel viidatakse kaaskirjas, et eelnõu on kiireloomuline, seotud riigieelarve laekumistega ja liikuvuses koos riigieelarveseaduse paketiga.

Kliimaministeeriumile ei saanud tulla üllatusena, et eelnõuga tõstetavad saastetasud on püsinud pikalt muutumatuna, järgmise aasta riigieelarve koostamine on pingeline, sest plaanitavad tulud on oluliselt suuremad kui plaanitavad kulud ning keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu peaks jõudma Riigikogu menetlusse enne kui riigieelarve seaduse eelnõu. Seega praeguses olukorras ei ole meie hinnangul põhjendatud viidata eelnõu kiireloomulisusele. Hea õigusloome põhimõtetele vastavalt oleks ministeerium pidanud eelnõu koostama ja kooskõlastusringile saatma oluliselt varem kui praegu seda tehti, kui eesmärk on tõsta saastetasusid 2024. aastast.

Kaubanduskoda taunib säärast kiirustamist, lisaks ka mõjuhinnangu puudumist ja riigieelarve menetluse ajakavaga sidumist. Eelnõul puudub mõjuanalüüs või vastav uuring, mis põhjendaks selles olevate keskkonnatasude just konkreetsete summade võrra suurendamist. Kaubanduskoja hinnangul peaksid keskkonnatasude suurused olema seotud tekkiva keskkonnamõju tõendatud suurusega. Antud olukorras näitavad eelnõu seletuskirjas toodud põhjendused, et muudatuste eesmärk on eelkõige riigi eelarve suurendamine ning mitte keskkonnaeesmärkide täitmine.

Kaubanduskoja liikmed on seisukohal, et keskkonnatasude välja töötamisel sisuliselt ei kaasatud mõjutatud ettevõtteid ning eelnõu esitati mõjutatud ettevõtetele ootamatult. Antud olukorrast tulenevalt on ettevõtetele põhjust uskuda, et ka tulevikus võib hakata riik määrama keskkonnatasusid suvaliselt, lähtudes riigieelarvelistest vajadustest ja ilma turuosalistega konsulteerimata ning hindamata seejuures ka ettevõtete tegevuse tegelikkude mõju keskkonnale. Selle põhjuseks on asjaolu, et keskkonnatasude tõstmine ei ole praegusel juhul seotud tekkiva keskkonnamõju tõendatud suurusega, vaid tasude

ESTONIAN CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY / ЭСТОНСКАЯ ТОРГОВО - ПРОМЫШЛЕННАЯ ПАЛАТА
TOOM-KOOLI 17, 10130 TALLINN / REG NO 80004733 / TEL: +372 604 0060 / KODA@KODA.EE / WWW.KODA.EE / WWW.ENTERPRISE-EUROPE.EE

tõstmine toimub suvaliselt ehk ilma analüüsi ja sisuliste põhjenduseteta. Selline praktika vähendab riigi atraktiivsust ja ettevõtete valmisolekut investeerida äritegevusse Eestis.

Käesolev eelnõu mõjutab ettevõtete kulubaasi pikas ajaraamis ning seetõttu ei pea Kaubanduskoda põhjendatuks selle kiirkorras kooskõlastamist, huvirühmade kaasamist ja avalikku konsultatsiooni vaid loetud päevadega. Kaubanduskoda taunib õigusloome praktikat, kus olulisi muudatusi sisaldava eelnõu kohta antakse arvamuse avaldamiseks üksnes mõned päevad. Normaalne õigusloome praktika on see, kui eelnõu kohta on aega arvamust avaldada vähemalt kaks nädalat. Tuletame meelde, et kaasamise hea tava punkti 4.6. kohaselt tuleb kaasatavatele võimaldada piisavalt aega tagasiside andmiseks, kusjuures üldreeglina peab avalik konsulteerimine kestma neli nädalat.

Eelnimetatust tulenevalt teeb Kaubanduskoda ettepaneku loobuda keskkonnatasude tõstmisest 2024. aastal ning koostöös mõjutatud ettevõtetega töötada 2024. a esimesel poolaastal välja põhjendatud ning pikaajaline keskkonnatasude süsteem, mis rakendatakse alates 2025. aastast.

2. „Saastaja maksab“ printsiip

Eelnõu seletuskirja kohaselt on saastetasude muutmise eesmärgiks „saastaja maksab“ printsiibi senisest tõhusam rakendamine, et seeläbi vähendada saasteainete paiskamist õhku, heitveega saasteainete juhtimist keskkonda ning ladestatavate jäätmete hulka, soodustades taaskasutust. Antud olukorras näitavad eelnõu seletuskirjas toodud põhjendused, et muudatuste eesmärk on eelkõige riigi eelarve suurendamine. Kaubanduskoda on seisukohal, et arvestades „saastaja maksab“ printsiipi peaksid ka saadud keskkonnatasudest tulenevad summad minema sinna piirkonda ja nendele kohalikele omavalitsustele, kus antud saastamine toimus. Keskkonnatasudest saadavad suuremad summad peavad kandma oma eesmärgi ja hüvitama tekitatud kahju, mitte suurendama riigi eelarvet.

Kaubanduskoda on seisukohal, et keskkonnatasud peaksid liikuma täies ulatuses sinna piirkonda ja nendele kohalikele omavalitsustele, kus tekib keskkonnahäiring saastena. Vastav põhimõte tuleb kehtestada keskkonnatasude seaduses.

3. Investeeringud

Eelnõu seletuskirja kohaselt kehtestatakse saastetasumäärad aastate kaupa järk-järgult tõusvana 2024. kuni 2027. aasta kohta. Lisaks on seletuskirjas öeldud, et tasumäärade pikaajaline kehtestamine annab ettevõtjatele suurema stabiilsuse ja investeerimiskindluse, mis on oluline investeerimisotsuste tegemisel. Nii saasteainete vähendamine kui muud keskkonnaalased muudatused nõuavad ettevõtelt lähitulevikus mahukaid investeeringuid uute tehnoloogiate kasutuselevõtuks. Uued keskkonnatasud kehtestatakse aga viisil, mis tegelikult annab tasude suhtes vaid lühiajalise kindluse (2027. a. lõpuni). Lühikeseks perioodiks keskkonnatasude kehtestamine ei anna ettevõtetele uute investeeringute tegemiseks vajalikku ettenähtavust ning selline keskkonnatasude kehtestamise praktika vähendab Eestisse tööstuslike investeeringute tegemise tõenäosust. Keskkonnameetmete vähendamine nõuab täiesti uute tehnoloogiate juurutamist, mis võib võtta 5-10 aastat aega. Seega

peaksid kehtestatavad tasud jääma muutumatuks seadusemuudatuse järel vähemalt aastani 2035.

Kaubanduskoda on seisukohal, et tagada ettevõtjatele suurema stabiilsuse ja investeerimiskindluse, peaavad eelnõuga kehtestatavad tasumäärad jääma muutmatuks vähemalt aastani 2035.

Kokkuvõtvalt, kuna Kliimaministeerium ei ole keskkonnatasude tõstmist sidunud tekkiva keskkonnamõju tõendatud suurusega, seletuskirjas sisalduv mõjuanalüüs, sh plaanitavate muudatuste mõju ettevõtetele on oluliste puudustega ning ministeerium soovib eelnõu menetleda kiirkorras huvigruppe näiliselt kaasates, siis sellises olukorras ei saa Kaubanduskoda toetada eelnõud. Teeme ettepaneku loobuda keskkonnatasude tõstmisest 2024. aastal ning koostöös mõjutatud ettevõtetega töötada 2024. aastal välja põhjendatud ning pikaajaline keskkonnatasude süsteem, mis võtaks arvesse eelpool tõstatatud põhimõtteid ning mida rakendatakse alates 2025. aastast.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts
Peadirektor

Ireen Tarto ireen.tarto@koda.ee.